

ΕΛΛΑΔΑ
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ
ΓΙΑ
ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΕΙΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ
ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗ
ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΩΝ

AMNESTY
INTERNATIONAL

Amnesty International Publications

Πρώτη έκδοση 2009 από την
Amnesty International Publications
International Secretariat
Peter Benenson House
1 Easton Street
London WC1X 0DW
United Kingdom
www.amnesty.org

□ Copyright Amnesty International Publications 2009

Index: EUR 25/001/009

Γλώσσα πρωτοτύπου: Αγγλική

Εκτυπώθηκε από τη Διεθνή Γραμματεία της Διεθνούς Αμνηστίας, Ηνωμένο Βασίλειο

Επιφυλάσσονται όλα τα δικαιώματα. Κανένα μέρος αυτού του εντύπου δεν επιτρέπεται να αναπαραχθεί, να αποθηκευθεί σε σύστημα ανάκτησης, ή να μεταδοθεί, σε οποιαδήποτε μορφή ή με οποιοδήποτε μέσο, ηλεκτρονικό, μηχανικό, φωτοαντίγραφο, ηχογράφηση ή άλλο χωρίς την προηγούμενη άδεια των εκδοτών.

Φωτογραφία εξωφύλλου: Αστυνομικός των ελληνικών Μονάδων Αντιμετώπισης Ταραχών απειλεί με χρήση πυροβόλου όπλου εναντίον διαδηλωτών. Αθήνα, 7 Δεκεμβρίου 2008

Η Διεθνής Αμνηστία είναι ένα παγκόσμιο κίνημα 2,2 εκατομμυρίων ανθρώπων σε περισσότερες από 150 χώρες και εδάφη, που διεκδικούν τον τερματισμό των σοβαρών καταπατήσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το όραμά μας είναι κάθε άνθρωπος να απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και σε άλλα διεθνή θεσμικά κείμενα για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Είμαστε ανεξάρτητοι από οποιαδήποτε κυβέρνηση, πολιτική ιδεολογία, οικονομικό συμφέρον ή θρησκεία – χρηματοδοτούμαστε κυρίως από τα μέλη μας και από δωρεές του κοινού.

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ελλάδα: Καταγγελίες για καταπατήσεις κατά την αστυνόμευση διαδηλώσεων	4
Ο πυροβολισμός ΚΑΤΑ του Αλέξη Γρηγορόπουλου	5
Η αστυνόμευση διαδηλώσεων και ταραχών μετά τις 6 Δεκεμβρίου – Κακομεταχείριση, αυθαίρετες συλλήψεις και στέρση άμεσης νομικής συμπαράστασης	7
Σύλληψη, κράτηση και απέλαση μεταναστών στο πλαίσιο της αστυνόμευσης ταραχών..	10
Συλλήψεις παιδιών	11
Συμπέρασμα	13
Συστάσεις της Διεθνούς Αμνηστίας.....	14

ΕΛΛΑΔΑ: ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ ΓΙΑ ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΩΝ

Η Διεθνής Αμνηστία έχει μακρόχρονες και συνεχιζόμενες ανησυχίες αναφορικά με την παράλειψη των αρχών στην Ελλάδα να διασφαλίσουν ότι η αστυνομία σέβεται και προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα. Εξακολουθούν να γίνονται καταγγελίες για διάπραξη παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την αστυνομία, τόσο στο πλαίσιο της αστυνόμευσης διαδηλώσεων, όσο και κατά τη σύλληψη και κράτηση. Στις παραβιάσεις αυτές συγκαταλέγονται υπερβολική χρήση βίας κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων, αυθαίρετη κράτηση, βασανιστήρια ή άλλης μορφής κακομεταχείριση, και στέρση άμεσης πρόσβασης σε νομική συμπαράσταση. Αυτά τα μοτίβα καταπατήσεων από την αστυνομία έχουν τεκμηριωθεί από τη Διεθνή Αμνηστία επί πολλά έτη¹. Η περίπτωση του φόνου από πυροβολισμό στην Αθήνα του Αλέξανδρου-Ανδρέα (Αλέξη) Γρηγορόπουλου στις 6 Δεκεμβρίου 2008, και η συμπεριφορά αστυνομικών – περιλαμβανομένης της χρήσης βίας – ενώ αστυνόμειαν τις διαδηλώσεις που ακολούθησαν μετά τον φόνο, πολλές από τις οποίες ξέσπασαν σε ταραχές, αποτέλεσαν παραδείγματα για πολλές από τις ανησυχίες της Διεθνούς Αμνηστίας.² Και αυτό, παρά τις εκκλήσεις της οργάνωσης και διεθνών οργάνων προς τις αρχές να προχωρήσουν σε αποφασιστικές ενέργειες για να αντιμετωπίσουν αυτά τα μοτίβα.

Αυτή η έκθεση αναδεικνύει τις ανησυχίες αυτού του είδους, καθώς και εκείνες που σχετίζονται με τη μεταχείριση στα χέρια της αστυνομίας, τόσο ειρηνικών διαδηλωτών, όσο και ανθρώπων που δεν είχαν ανάμειξη σε διαδηλώσεις μετά τις 6 Δεκεμβρίου.³ Η οργάνωση θεωρεί ότι αυτά τα πρόσφατα περιστατικά θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως επίκαιρος καταλύτης ώστε η κυβέρνηση να συστήσει διερευνητική επιτροπή με ευρεία εντολή. Μια τέτοια επιτροπή θα ερευνούσε όχι μόνο αυτά τα κρούσματα, αλλά επίσης θεσμικά ζητήματα, μεταξύ των οποίων την εκπαίδευση των αστυνομικών στη χρήση βίας και πυροβόλων όπλων, και την εφαρμογή άλλων εγγυήσεων κατά των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης, περιλαμβανομένης της πρόσβασης σε δικηγόρους και συγγενείς για όσους κρατούνται ή συλλαμβάνονται.

Η έκθεση καταλήγει με ένα σύνολο συστάσεων προς τις ελληνικές αρχές, οι οποίες, εάν εφαρμοστούν, θα αποτελέσουν μείζονα βήματα προόδου ώστε να διασφαλιστεί ότι η χώρα στέκεται στο ύψος των υποχρεώσεών της να σέβεται και να προστατεύει τα ανθρώπινα

δικαιώματα κατά την επιβολή του νόμου. Αυτές οι υποχρεώσεις διατυπώνονται σε μια σειρά διεθνών θεσμικών κειμένων, μεταξύ των οποίων στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ) και στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ICCPR).

Ο ΠΥΡΟΒΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΗ ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ

Τους τελευταίους μήνες η Διεθνής Αμνηστία παρακολουθεί τις έρευνες για τον θανάσιμο πυροβολισμό κατά του 15χρονου Αλέξη Γρηγορόπουλου το βράδυ της 6^{ης} Δεκεμβρίου 2008 στην περιοχή των Εξαρχείων στην Αθήνα. Έχει δημοσιευθεί ευρύτατα ότι τον θάνατό του προκάλεσε σφαίρα που δέχτηκε στην καρδιά και την οποία έριξε αστυνομικός που υπηρετεί ως ειδικός φρουρός.⁴

Οι περιγραφές των γεγονότων που οδήγησαν στον φόνο ποικίλλουν. Σύμφωνα με το απολογητικό υπόμνημα του ειδικού φρουρού Επαμεινώνδα Κορκονέα, του αστυνομικού που έριξε τον πυροβολισμό που σκότωσε τον Αλέξη Γρηγορόπουλο, ο ίδιος και ο συνάδελφός του Βασίλειος Σαραλιώτης είδαν μια ομάδα περίπου 30 ατόμων σε απόσταση 10-15 μέτρων να κινούνται απειλητικά προς το μέρος τους.⁵ Μη μπορώντας να αναχαιτίσουν την πορεία του πλήθους, και ευρισκόμενοι σε κατάσταση φόβου για τη ζωή τους, οι δύο ειδικοί φρουροί, σύμφωνα με το υπόμνημα, στράφηκαν να φύγουν. «Ταυτοχρόνως δε», συνεχίζει η δήλωση, «και προκειμένου να διασφαλίσουμε τη διαφυγή μας, όντας ταραγμένους και φοβισμένους πλέον για τη ζωή μας, αφού το πλήθος δεν ανέκοψε την πορεία του, παρά τη ρίψη χειροβομβίδας κρότου-λάμψης από το συνάδελφό μου, έβγαλα το υπηρεσιακό μου όπλο από τη θήκη με το ένστικτο αυτοσυντήρησης, και έριξα δύο προειδοποιητικές βολές στον αέρα, μπορεί και τρίτη, που δεν είχα συνειδητοποιήσει, αλλά μου την υπενθύμισε ο συγκατηγορούμενός μου». Αναφορικά με τον θάνατο του Αλέξη Γρηγορόπουλου, ο Επαμεινώνδας Κορκονέας δήλωσε ότι «η μόνη βεβαία και αδιαμφισβήτητη εκδοχή για το θανάσιμο τραυματισμό του είναι ο εξοστρακισμός μιας εκ των βολίδων που ερρίφθησαν προειδοποιητικά στο αέρα».

Σύμφωνα με παριστάμενους, δύο αστυνομικοί σε ένα περιπολικό πλησίασαν τον Αλέξη Γρηγορόπουλο και την παρέα των φίλων του γύρω στις 9 μ.μ. και τους εξύβρισαν λεκτικά. Καθώς οι αστυνομικοί έφευγαν, κάποιος από την παρέα πέταξε ένα μπουκάλι. Οι αστυνομικοί στάθμευσαν το περιπολικό και επέστρεψαν στη σκηνή πεζή, επιδιόδομενοι σε νέα αντιπαράθεση με τους νεαρούς. Κατά τη διάρκεια αυτής της στιχομυθίας, ένας αστυνομικός έριξε τρεις πυροβολισμούς, ένας από τους οποίους σκότωσε τον Αλέξη Γρηγορόπουλο.

Μέσα σε λίγες ημέρες και οι δύο ειδικοί φρουροί τέθηκαν σε διαθεσιμότητα. Στον Επαμεινώνδα Κορκονέα έχουν απαγγελθεί κατηγορίες για παράνομη οπλοχρησία και για ανθρωποκτονία από πρόθεση. Στον Βασίλειο Σαραλιώτη έχει απαγγελθεί η κατηγορία της απλής συνέργειας σε ανθρωποκτονία. Και οι δύο στη συνέχεια τέθηκαν υπό κράτηση.

Η αστυνομική βλητική έρευνα, με ημερομηνία 18 Δεκεμβρίου 2008, δεν δημοσιοποιήθηκε επισήμως, αλλά διέρρευσε και είναι διαθέσιμη μέσω ενός ιστολογίου (blog) στο διαδίκτυο. Σύμφωνα με αυτήν την πηγή, η έκθεση συμπέρανε ότι η παραμόρφωση της σφαίρας που σκότωσε τον Αλέξη Γρηγορόπουλο είναι «απολύτως συμβατ[ή] με πρόσκρουση της βολίδας σε σκληρή ανένδοτη επιφάνεια με το πλαϊνό τμήμα της, και στην συνέχεια

εποστρακισμού της (εκτροπής της), από την επιφάνεια αυτή». Η Διεθνής Αμνηστία έμαθε επίσης πρόσφατα ότι η αυτοψία από την αστυνομία, παρουσία εμπειρογνομόνων διορισμένων από τον κατηγορούμενο και την οικογένεια του θύματος στις 21 Δεκεμβρίου, συμπέρανε ότι η υποτιθέμενη πρόσκρουση έγινε κοντά στο έδαφος αλλά σε απόσταση μερικών μέτρων από το σημείο όπου στεκόταν ο ειδικός φρουρός που έριξε τον πυροβολισμό. Αυτά τα ευρήματα δείχνουν ότι ο ειδικός φρουρός ενδέχεται να σκόπευσε το όπλο του προς το έδαφος όπου στεκόταν η παρέα των νεαρών, και υποστηρίζει επίσης τις περιγραφές παρισταμένων αυτοπτών μαρτύρων ότι ένας αστυνομικός έτεινε το όπλο του προς τα εμπρός, προς την παρέα των νεαρών όπου στεκόταν ο Αλέξης Γρηγορόπουλος, και όχι στον αέρα όπως έχει δηλώσει ο Επαμεινώνδας Κορκονέας.

Οι δύο ειδικοί φρουροί υπέβαλαν αίτηση αποφυλάκισης, όμως αυτή απορρίφθηκε από το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Αθηνών τον Φεβρουάριο του 2009. Στην απόφασή του, το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Αθηνών ανέφερε επίσης ότι οι δύο ειδικοί φρουροί δεν υπάκουσαν σε εντολές να εγκαταλείψουν τη σκηνή μετά την αρχική τους αντιπαράθεση με τους νεαρούς.

Η Διεθνής Αμνηστία εκφράζει την ανησυχία ότι, σε περίπτωση που αποδειχθεί ορθή η παραπάνω περιγραφή των παρισταμένων για τα γεγονότα που οδήγησαν στον θάνατο του Αλέξη Γρηγορόπουλου, η χρήση θανατηφόρου βίας από τον ειδικό φρουρό θα ήταν δυσανάλογη και επομένως μη σύννομη κατά τα διεθνή θεσμικά κείμενα για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Ο Κώδικας Συμπεριφοράς των Ηνωμένων Εθνών για το Προσωπικό Επιβολής του Νόμου αναφέρει ότι «Το προσωπικό επιβολής του νόμου δύναται να χρησιμοποιεί βία μόνο όταν αυτό είναι αυστηρά απαραίτητο και στην έκταση που απαιτείται για την εκτέλεση των καθηκόντων τους» (Άρθρο 3) και ότι «Η χρήση πυροβόλων όπλων θεωρείται ακραίο μέτρο. Πρέπει να καταβάλλεται κάθε προσπάθεια για να αποκλειστεί η χρήση πυροβόλων όπλων, ιδίως εναντίον παιδιών. Γενικά, δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται πυροβόλα όπλα εκτός όταν ένας ύποπτος ως παραβάτης προβάλλει ένοπλη αντίσταση ή με άλλον τρόπο θέτει σε κίνδυνο τη ζωή τρίτων και τα λιγότερο ακραία μέτρα δεν επαρκούν για να συγκρατηθεί ή να συλληφθεί ο ύποπτος ως παραβάτης» (σχόλιο στο Άρθρο 3(c)). Σύμφωνα με τις Βασικές Αρχές για τη Χρήση Βίας και Πυροβόλων Όπλων από Προσωπικό Επιβολής του Νόμου, «Το προσωπικό επιβολής του νόμου δεν θα χρησιμοποιεί πυροβόλα όπλα εναντίον προσώπων παρά μόνο σε αυτοάμυνα ή σε άμυνα τρίτων απέναντι σε επικείμενη απειλή θανάτου ή σοβαρού τραυματισμού, για να αποτρέψει τη διάπραξη ιδιαίτερου σοβαρού εγκλήματος που ενέχει βαρεία απειλή για τη ζωή, για να συλλάβει ένα πρόσωπο που δημιουργεί τέτοιο κίνδυνο και αντιστέκεται στην εξουσία του, ή για να αποτρέψει τη διαφυγή του, και μόνο όταν λιγότερο ακραία μέσα είναι ανεπαρκή για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι. Σε κάθε περίπτωση, εσκεμμένη θανατηφόρος χρήση πυροβόλων όπλων δύναται να γίνεται μόνον όταν αυτό είναι αυστηρά αναπόφευκτο προκειμένου να προστατευτεί ανθρώπινη ζωή» (Αρχή 9).

Έχει επίσης αναφερθεί ότι πραγματοποιήθηκε τοξικολογική εξέταση στο σώμα του Αλέξη Γρηγορόπουλου, και η Διεθνής Αμνηστία έχει ζητήσει πληροφορίες από τις ελληνικές αρχές ως προς το κατά πόσον οι δύο αστυνομικοί υποβλήθηκαν επίσης σε τέτοια εξέταση.

Η ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΑΡΑΧΩΝ ΜΕΤΑ ΤΙΣ 6 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ – ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ, ΑΥΘΑΙΡΕΤΕΣ ΣΥΛΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΗΣΗ ΑΜΕΣΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ

Η Διεθνής Αμνηστία σημειώνει ότι οι ελληνικές αρχές έχουν τόσο ευθύνη όσο και υποχρέωση κατά το διεθνές δίκαιο να διασφαλίζουν την προστασία και την ασφάλεια ανθρώπων και περιουσιών, και αναγνωρίζει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα μέλη των σωμάτων ασφαλείας κατά την αστυνόμευση βίαιων διαδηλώσεων. Στις 4 Ιανουαρίου 2009, για παράδειγμα, ένας αστυνομικός ηλικίας 21 ετών, ο Διαμαντής Μαντζούνης, ο οποίος υπηρετούσε στις μονάδες αντιμετώπισης ταραχών (ΜΑΤ), πυροβολήθηκε και τραυματίστηκε σοβαρά ενώ βρισκόταν σε περιπολία εκείνο το βράδυ με έναν ειδικό φρουρό στην περιοχή των Εξαρχείων στην Αθήνα. Μια ένοπλη ομάδα, που αυτοαποκαλείται Επαναστατικός Αγώνας, ανέλαβε την ευθύνη. Εντούτοις, οι ελληνικές αρχές έχουν επίσης σαφές καθήκον να διασφαλίζουν ότι η αστυνόμευση των διαδηλώσεων διεξάγεται με τρόπο που να συμμορφώνεται με τα διεθνή θεσμικά κείμενα, περιλαμβανομένων εκείνων που αφορούν τη χρήση βίας.

Σύμφωνα με τις Βασικές Αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τη Χρήση Βίας και Πυροβόλων Όπλων από Προσωπικό Επιβολής του Νόμου, η Αρχή 13 αναφέρει ότι το προσωπικό επιβολής του νόμου πρέπει να αποφεύγει τη χρήση βίας για να διαλύσει μη σύννομες αλλά μη βίαιες συγκεντρώσεις ή «όπου αυτό δεν είναι εφικτό, θα περιορίζει τη χρήση τέτοιας βίας στην ελάχιστη απαραίτητη έκταση». Η Αρχή 14 αναφέρει: «στη διάλυση βίαιων συγκεντρώσεων, το προσωπικό επιβολής του νόμου δύναται να χρησιμοποιήσει πυροβόλα όπλα μόνο όταν δεν είναι εφαρμόσιμη η χρήση λιγότερο επικίνδυνων μέσων και μόνο στην ελάχιστη απαραίτητη έκταση». Η ίδια αρχή αναφέρει ότι «το προσωπικό επιβολής του νόμου δεν θα χρησιμοποιεί πυροβόλα όπλα σε τέτοιες περιπτώσεις, εκτός υπό τους όρους που διατυπώνονται στην Αρχή 9 (δηλ. για να προστατεύσει ανθρώπινη ζωή ή για να αποτρέψει τη διάπραξη ιδιαίτερα σοβαρού εγκλήματος που ενέχει βαρεία απειλή για ανθρώπινη ζωή)».

Αναφορικά με τη χρήση πυροβόλων όπλων, η Διεθνής Αμνηστία έχει λάβει πληροφορίες για αριθμό περιπτώσεων στις οποίες αστυνομικοί που ήταν παρόντες στις διαδηλώσεις του Δεκεμβρίου, μεταξύ άλλων την ημέρα της κηδείας του Αλέξη Γρηγορόπουλου, πυροβόλησαν στον αέρα. Αυτά τα περιστατικά ερευνώνται από την αστυνομία. Η Διεθνής Αμνηστία έχει ζητήσει πληροφορίες από τις αρχές για τον συνολικό αριθμό τέτοιων κρουσμάτων που ερευνώνται και για τις συνθήκες υπό τις οποίες συνέβησαν.

Η Διεθνής Αμνηστία εκφράζει ανησυχία για τη σωρεία ισχυρισμών για υπερβολική χρήση βίας από αστυνομικούς εναντίον ειρηνικών διαδηλωτών και για κακομεταχείριση αυτών, που επιβεβαιώνονται από εικόνες που έχουν εμφανιστεί στα διεθνή και εθνικά μέσα ενημέρωσης. Το διεθνές δίκαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα, περιλαμβανομένων διατάξεων στις ICCPR και ΕΣΔΑ, καθώς και στη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Τρόπων Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, απαγορεύει τον βασανισμό ή άλλης μορφής κακομεταχείριση και απαιτεί από τα κράτη να διασφαλίζουν ότι θα διερευνώνται με αποτελεσματικό και ανεξάρτητο τρόπο οι τυχόν ισχυρισμοί για τέτοια μεταχείριση.

Μεταξύ εκείνων που κατήγγειλαν ότι κακοποιήθηκαν ήταν δύο μέλη της Διεθνούς Αμνηστίας,

που περιέγραψαν πώς διαδήλωναν ειρηνικά το απόγευμα της 7^{ης} Δεκεμβρίου στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας στην Αθήνα, όταν τουλάχιστον δύο αστυνομικοί τους χτύπησαν με κλομπ καθώς διμοιρία των ΜΑΤ αποτελούμενη από περίπου 20-25 αστυνομικούς επιτέθηκε στο πλήθος. Υπάρχει επίσης αριθμός δημοσιευμάτων στα οποία διαδηλωτές ισχυρίζονται ότι αστυνομικοί των ΜΑΤ επιδόθηκαν σε φραστικές αντεγκλήσεις με αυτούς σε διάφορες περιπτώσεις, απειλώντας τη σωματική ακεραιότητα των διαδηλωτών, μεταξύ άλλων με αναφορές στον θάνατο του Αλέξη Γρηγορόπουλου (ένα τέτοιο περιστατικό αναφέρθηκε στην τηλεοπτική εκπομπή *Αλ Τσαντίρι Νιούζ* στις 16 Δεκεμβρίου 2008).

Η Διεθνής Αμνηστία έχει επίσης λάβει αναφορές από την Αθήνα και άλλα μέρη της Ελλάδας για αυθαίρετες συλλήψεις, κακομεταχείριση και στέρηση άμεσης πρόσβασης σε νομική συμπαράσταση. Η οργάνωση έχει θέσει υπ' όψη των αρχών τέσσερις περιπτώσεις, στις οποίες αστυνομικοί, επιφορτισμένοι με την αστυνόμευση διαδηλώσεων στο κέντρο της Αθήνας στις 15 και 18 Δεκεμβρίου 2008, φέρονται ότι υπέβαλαν άτομα, μεταξύ των οποίων διαδηλωτές, σε τέτοιες παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους.

Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα, κάθε πρόσωπο που συλλαμβάνεται ή τίθεται υπό κράτηση έχει το δικαίωμα να πληροφορείται το συντομότερο τις κατηγορίες εναντίον του (Άρθρα 9(2) και 14(3)(α) του ICCPR, Άρθρα 5(2) και 6(3)(α) της ΕΣΔΑ).⁶ Επιπλέον, τα διεθνή θεσμικά κείμενα αναφέρουν ότι κάθε πρόσωπο που συλλαμβάνεται ή τίθεται υπό κράτηση έχει το δικαίωμα στη συνδρομή νομικού παραστάτη (Αρχή 1 των Βασικών Αρχών για τον Ρόλο των Δικηγόρων). Πέραν αυτών, η διασφάλιση ότι ένα κρατούμενο πρόσωπο έχει πρόσβαση σε νομική συμπαράσταση αποτελεί σημαντική εγγύηση για την προστασία των δικαιωμάτων και, εν όψει αυτού, η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών έχει τονίσει ότι «όλα τα πρόσωπα που συλλαμβάνονται πρέπει να έχουν άμεση πρόσβαση σε νομική συμπαράσταση». Η Αρχή 7 των Βασικών Αρχών για τον Ρόλο των Δικηγόρων αναφέρει ότι η πρόσβαση σε δικηγόρο πρέπει να χορηγείται το συντομότερο.⁷

Σε μία περίπτωση, μία 26χρονη φοιτήτρια ανέφερε ότι υποβλήθηκε σε κακομεταχείριση και λεκτική κακοποίηση από αστυνομικούς των μονάδων αντιμετώπισης ταραχών στις 15 Δεκεμβρίου. Είπε ότι τη σταμάτησαν αστυνομικοί ενώ περπατούσε με τη μητέρα της κοντά στη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής (ΓΑΔΑ) στην Αθήνα, κοντά σε μια περιοχή όπου είχε πραγματοποιηθεί νωρίτερα διαδήλωση, στην οποία είπε ότι δεν είχε συμμετάσχει. Είπε ότι υποβλήθηκε σε κακομεταχείριση μόλις συνελήφθη, και ότι κακοποιήθηκε λεκτικά με σεξουαλικά σχόλια τόσο κατά τη σύλληψή της όσο και κατά τις τρεις ώρες που πέρασε κρατούμενη στη ΓΑΔΑ. Κατά την κράτησή της δεν της επιτράπηκε να έχει επαφή με τη μητέρα της, που περίμενε απ' έξω, ούτε της επιτράπηκε να επικοινωνήσει με δικηγόρο. Ανέφερε επίσης ότι κρατήθηκε μαζί με έναν 17χρονο κρατούμενο σε δωμάτιο του τμήματος, όπου ήταν επίσης παρόντες δύο αστυνομικοί. Σύμφωνα με την ίδια, ο έφηβος ήταν εμφανώς καταπονημένος έχοντας κατά τους ισχυρισμούς του υποβληθεί σε κακομεταχείριση, και μία γυναίκα που μπήκε αργότερα στον χώρο και συστήθηκε ως η δικηγόρος του εφήβου της μίλησε για τον ισχυρισμό του εφήβου ότι αστυνομικοί δημιούργησαν ψευδή αποδεικτικά στοιχεία τοποθετώντας πέτρες στις τσέπες του κατά τη μεταφορά του στη ΓΑΔΑ.

Η φοιτήτρια ανέφερε ότι καθ' όλη τη διάρκεια της σύλληψης και κράτησής της, ρώτησε επανειλημμένα τους αστυνομικούς για τους λόγους σύλληψής της και τα ονόματα των

αστυνομικών που πραγματοποίησαν τη σύλληψη, αλλά δεν έλαβε καμία απάντηση. Ανέφερε επίσης ότι ζήτησε επανειλημμένα να δει τη μητέρα της, που βρισκόταν έξω από το τμήμα, αλλά της το αρνήθηκαν. Επιπλέον, όταν η δικηγόρος του εφήβου πλησίασε τη φοιτήτρια, οι αστυνομικοί προσπάθησαν να εμποδίσουν τη δικηγόρο να μιλήσει στη φοιτήτρια με την αιτιολογία ότι ήδη είχε δικηγόρο, παρ' όλο που γνώριζαν ότι δεν ίσχυε κάτι τέτοιο. Επέτρεψαν στη δικηγόρο να της μιλήσει μόνο αφού δήλωσε ότι η μητέρα της φοιτήτριας την είχε διορίσει ως νομική παραστάτη της κόρης της.

Σε άλλη υπόθεση, στις 17 Δεκεμβρίου ο 23χρονος Γιώργος Γρηγοριάδης συνελήφθη ενώ περπατούσε στο κέντρο της Αθήνας με τη μηνηστή του και έναν φίλο, πολύ μετά το τέλος μιας διαδήλωσης στην περιοχή. Η δικηγόρος του Γιώργου Γρηγοριάδη ανέφερε στη Διεθνή Αμνηστία ότι, καθώς τέσσερις έως πέντε διμοιρίες ΜΑΤ κατέφθασαν στο σημείο για να αντιμετωπίσουν το πλήθος που διαλυόταν, και το οποίο περιλάμβανε διαδηλωτές που είχαν πετάξει πέτρες, οι αστυνομικοί όρμησαν στον πελάτη της και άρχισαν να τον χτυπούν, να τον κλωτσούν και να τον γρονθοκοπούν. Ως αποτέλεσμα, ο Γιώργος Γρηγοριάδης υπέστη πολλαπλά τραύματα στο πρόσωπο. Ο Γιώργος Γρηγοριάδης μεταφέρθηκε στο αστυνομικό τμήμα μισή ώρα μετά τη σύλλησή του, όπου του απαγγέθηκαν κατηγορίες για διάφορα αδικήματα, μεταξύ των οποίων για κατοχή και κατασκευή εκρηκτικών και εμπρησμό. Η δικηγόρος του ισχυρίστηκε ότι όλες οι κατηγορίες που αντιμετωπίζει ο πελάτης της ήταν χαλκευμένες και ότι ο πελάτης της στην πραγματικότητα δεν είχε λάβει μέρος στη διαδήλωση. Στον Γιώργο Γρηγοριάδη επιτράπηκε να παρασχεθεί ιατρική περίθαλψη τρεις ώρες αφ' ότου, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς, ξυλοκοπήθηκε, και αρχικά δεν του επιτράπηκε να επικοινωνήσει με την οικογένειά του ή με δικηγόρο. Στη δικηγόρο του, την οποία διόρισε η οικογένειά του, αρχικά αρνήθηκαν πρόσβαση στον πελάτη της στη ΓΑΔΑ και της είπαν ότι ο Γιώργος Γρηγοριάδης είχε ήδη επικοινωνήσει με τον δικηγόρο του.

Η Διεθνή Αμνηστία έχει λάβει επίσης αναφορές ότι στις 9 Ιανουαρίου 2009, μετά το τέλος διαδήλωσης στην Αθήνα, οι διαδηλωτές άρχισαν να διαλύονται ειρηνικά. Μερικοί κατευθύνθηκαν προς την οδό Ασκληπιού. Σε εκείνο το σημείο, μονάδες αντιμετώπισης ταραχών απέκλεισαν την είσοδο στην οδό χρησιμοποιώντας αστυνομικές κλούβες, παγιδεύοντας πλήθος ανθρώπων σε εσοχή μπροστά από μια πολυκατοικία στην οδό Ασκληπιού 14. Αναφέρθηκε ότι αστυνομικοί άρχισαν να ξυλοκοπούν αδιακρίτως τους ανθρώπους που είχαν μαντρώσει εκεί. Προκάλεσαν έτσι τραύματα σε τουλάχιστον δύο ανθρώπους, ενώ έσπασαν το χέρι του ιδιοκτήτη καταστήματος ψιλικών που στεγάζεται στο ίδιο κτίριο. Σύμφωνα με αναφορές που έλαβε η Διεθνή Αμνηστία από μάρτυρες της σκηνής, οι τραυματίες αφέθηκαν στον δρόμο χωρίς ιατρική βοήθεια. Δικηγόροι και δημοσιογράφοι έφτασαν στη σκηνή λίγο μετά και αρχικά τους αρνήθηκαν την πρόσβαση στην οδό. Στην απόπειρά τους να πλησιάσουν τα θύματα, σύμφωνα με ισχυρισμούς ξυλοκοπήθηκαν και οι ίδιοι. Δικηγόροι που είχαν γραφεία μέσα στο κτίριο αποκλείστηκαν, μαζί με τους λοιπούς κατοίκους, και μερικοί αναφέρεται ότι υποβλήθηκαν σε σκληρή, απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση όταν βγήκαν στην είσοδο του κτιρίου για να μιλήσουν στους αστυνομικούς απαιτώντας να μάθουν κατά πόσον ήταν κρατούμενοι και με ποια αιτιολογία. Σύμφωνα με βίντεο, που είναι διαθέσιμο στο διαδίκτυο και καλύπτει περίπου 10 λεπτά του περιστατικού, οι αστυνομικοί αρνήθηκαν να απαντήσουν στις ερωτήσεις των ανθρώπων που ήταν παγιδευμένοι μέσα ως προς το αν συλλαμβάνονταν ή όχι, και ποιοι ήταν οι λόγοι για αυτήν την ενέργεια. Αυτήν την πληροφορία την αρνήθηκαν επίσης σε δικηγόρους, που επέδειξαν στους αστυνομικούς τις δικηγορικές τους ταυτότητες. Στο ίδιο βίντεο, αστυνομικοί φαίνονται να σταματούν μια ηλικιωμένη γυναίκα, που αποπειράθηκε να βγει από το κτίριο, και να τη

σέρνουν στο πεζοδρόμιο.

Κατά την αντίληψη της Διεθνούς Αμνηστίας, στο τέλος αυτού του περιστατικού συνελήφθησαν τουλάχιστον 17 άτομα (με άλλες πηγές να μιλούν για 22 ή περισσότερα), μεταξύ των οποίων μεγάλος αριθμός δικηγόρων, και ότι οι κρατούμενοι αφέθηκαν ελεύθεροι μετά από τρεισήμισι ώρες χωρίς να τους απαγγελθούν κατηγορίες. Σύμφωνα με μήνυση που υπέβαλε η Ομάδα Νομικής Βοήθειας και δημοσιοποιήθηκε στις 11 Ιανουαρίου, πολλοί δικηγόροι που ήταν παρόντες στη σκηνή υποβλήθηκαν σε κακομεταχείριση ή ταπεινωτική μεταχείριση από την αστυνομία. Δικηγόροι που ήταν παρόντες στη σκηνή ανέφεραν στη Διεθνή Αμνηστία ότι αστυνομικοί τους έσυραν στο πεζοδρόμιο και τον δρόμο και τους πέταξαν μέσα στην αστυνομική κλούβα που τους μετέφερε στη ΓΑΔΑ. Η οργάνωση έχει λάβει επίσης αναφορές ότι η αστυνομία κακομεταχειρίστηκε τους συναδέλφους τους που τους περίμεναν έξω από το κτίριο της ΓΑΔΑ και διαμαρτύρονταν για τις συλλήψεις. Η Διεθνής Αμνηστία έχει πληροφορηθεί ότι έχουν επίσης υποβληθεί μηνύσεις για αυτό το περιστατικό και ότι η δικαστική έρευνα βρίσκεται αυτή τη στιγμή στο προκαταρκτικό της στάδιο.

Σύμφωνα με μία ανεπίσημη αναφορά, πραγματοποιήθηκαν 284 συλλήψεις Ελλήνων και αλλοδαπών πολιτών σε 16 διαφορετικές πόλεις σε όλη την Ελλάδα μεταξύ 6 Δεκεμβρίου 2008 και 14 Ιανουαρίου 2009, και σε 67 περιπτώσεις άτομα προφυλακίστηκαν μέχρι να δικαστούν. Μερικοί από τους συλληφθέντες ήταν κάτω των 18 ετών. Δίκες έχουν οριστεί για τον Μάρτιο, τον Ιούνιο και τον Οκτώβριο του 2009.

ΣΥΛΛΗΨΗ, ΚΡΑΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΕΛΑΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗΣ ΤΑΡΑΧΩΝ

Σύμφωνα με πληροφορίες που παρείχε στη Διεθνή Αμνηστία το Υπουργείο Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης στις 27 Ιανουαρίου 2009, 130 αλλοδαποί συνελήφθησαν μεταξύ 6 και 17 Δεκεμβρίου 2008 σε όλη την Ελλάδα στο πλαίσιο των ταραχών και τουλάχιστον μερικοί από αυτούς απελάθηκαν από τη χώρα με διαταγές διοικητικής απέλασης. Η Διεθνή Αμνηστία εκφράζει την ανησυχία ότι μερικοί από τους απελαθέντες ενδέχεται να ήταν αιτούντες άσυλο, και ότι μερικοί άνθρωποι ενδέχεται να επιστράφηκαν διά της βίας σε μέρη όπου διέτρεχαν κίνδυνο βασανιστηρίων ή άλλης μορφής κακομεταχείρισης, κατά παραβίαση της αρχής της μη επαναπροώθησης (*non-refoulement*).

Το Άρθρο 32 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Καθεστώς των Προσφύγων ορίζει ότι «οι Συμβαλλόμενες Χώρες δεν θα απελαύνουν έναν πρόσφυγα που βρίσκεται νόμιμα στο έδαφός τους παρά μόνο για λόγους εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης» και ότι «η απέλαση ενός τέτοιου πρόσφυγα θα γίνεται μόνο μετά από απόφαση που λαμβάνεται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει η νομοθεσία. Εφ' όσον επιτακτικοί λόγοι εθνικής ασφάλειας δεν αντιτίθενται προς τούτο, οι πρόσφυγες θα δικαιούνται να προσάγουν αποδείξεις για την αθωότητά τους, να προσφεύγουν και να παρίστανται προς τούτο ενώπιον αρμοδίων αρχών ή ενός ή περισσότερων προσώπων ειδικά εντεταλμένων από την αρμόδια αρχή». Επιπλέον, το άρθρο ορίζει ότι «Οι Συμβαλλόμενες Χώρες θα παράσχουν στους ανωτέρω πρόσφυγες λογικές προθεσμίες προς επιδίωξη άδειας κανονικής εισόδου σε άλλη χώρα...». Το Άρθρο 33 της ίδιας Σύμβασης απαγορεύει την απέλαση ή επαναπροώθηση ενός πρόσφυγα σε έδαφος όπου απειλείται η ζωή ή η ελευθερία του. Το Άρθρο 3 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων επίσης ορίζει ότι «κανένα Κράτος Μέρος δε θα

απελαύνει, δε θα επαναπροωθεί ('refouler') ούτε θα εκδίδει πρόσωπο σε άλλο Κράτος, όπου υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι αυτό το πρόσωπο θα κινδυνεύσει να υποστεί βασανιστήρια». Σε απόφαση-ορόσημο τον Φεβρουάριο του 2009 στην υπόθεση *A και Άλλοι κατά Βρετανίας*, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επαναβεβαίωσε την απόλυτη απαγόρευση των βασανιστηρίων και άλλων μορφών απάνθρωπης ή ταπεινωτικής τιμωρίας ή μεταχείρισης. Η απόφαση απαγορεύει στα κράτη να στέλνουν οποιονδήποτε –περιλαμβανομένων των υπόπτων τρομοκρατίας ή/και όσων φέρονται να αποτελούν κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια– σε χώρες όπου υπάρχει λόγος να πιστεύεται ότι θα αντιμετωπίζουν τέτοιες παραβιάσεις.

Σε περίπτωση που ο συνολικός αριθμός συλλήψεων που δίνεται παραπάνω είναι σωστός, η Διεθνής Αμνηστία εκφράζει την πρόσθετη ανησυχία ότι οι αλλοδαποί αποτέλεσαν μεγάλο ποσοστό των συλληφθέντων κατά τις διαδηλώσεις και ταραχές, που μοιάζει να είναι δυσανάλογο ως προς τη γενική σύνθεση του πλήθους που πραγματοποίησε τις διαδηλώσεις ή τις ταραχές, και που ενδέχεται να είναι αποτέλεσμα πρακτικών που ενέχουν διακρίσεις.

ΣΥΛΛΗΨΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

Η Διεθνής Αμνηστία έχει λάβει πληροφορίες γύρω από φερόμενες ως παραβιάσεις των δικαιωμάτων ατόμων, περιλαμβανομένων παιδιών, που συνελήφθησαν και τέθηκαν υπό κράτηση στη Λάρισα στις 8 Δεκεμβρίου 2008. Αναφέρθηκε ότι μερικά παιδιά υποβλήθηκαν σε κακομεταχείριση, ότι τα συγκεκριμένα δικαιώματα των παιδιών δεν έγιναν σεβαστά, ότι άτομα στερήθηκαν άμεση νομική συμπαράσταση, και ότι απαγγέληκαν εναντίον τους κατηγορίες που φέρονται ως αυθαίρετες. Συνολικά, 25 άνθρωποι συνελήφθησαν στη Λάρισα κατά την αστυνόμευση διαδηλώσεων που είχαν εξελιχθεί σε βίαιες, και όπου ταραχοποιοί κατέστρεψαν κτίρια τραπεζών. Σε είκοσι έναν από τους συλληφθέντες έχουν απαγγελθεί κατηγορίες με βάση νομοθεσία που αφορά το οργανωμένο έγκλημα. Από αυτούς, 17 είναι παιδιά ηλικίας μεταξύ 15 και 17 ετών, και τέσσερις είναι ενήλικες. Τα παιδιά αναφέρεται ότι πέρασαν τη νύχτα υπό κράτηση στο τοπικό αστυνομικό τμήμα, ενώ οι τέσσερις ενήλικες εξακολουθούσαν, κατά τον χρόνο σύνταξης της έκθεσης (Μάρτιος 2009) να είναι προφυλακισμένοι περιμένοντας να δικαστούν. Όλοι οι συλληφθέντες επίσης στερήθηκαν, σύμφωνα με αναφορές, την άμεση νομική συμπαράσταση κατά την κράτησή τους.

Η Διεθνής Αμνηστία εκφράζει ιδιαίτερη ανησυχία για τις αναφερόμενες παραβιάσεις των δικαιωμάτων των 17 παιδιών που συνελήφθησαν. Δικηγόροι των παιδιών ανέφεραν στην οργάνωση ότι κατά την ολονύκτια κράτησή τους, δεν επιτράπηκε στα παιδιά να επικοινωνήσουν με τις οικογένειες ή τους δικηγόρους τους. Επιπλέον, οι αστυνομικές αρχές αρνήθηκαν να παράσχουν πληροφορίες σε απάντηση των επανειλημμένων ερωτημάτων των γονέων, αν τα παιδιά τους είχαν όντως συλληφθεί και σε ποιο αστυνομικό τμήμα κρατούνταν. Οι αναφορές ισχυρίζονται επίσης ότι τα παιδιά κρατήθηκαν μαζί με ενήλικες. Η οργάνωση έχει μάθει επίσης ότι αρκετοί από τους συλληφθέντες ισχυρίστηκαν ότι ξυλοκοπήθηκαν από αστυνομικούς κατά τη σύλληψή τους αλλά ήταν απρόθυμοι να το καταγγείλουν.

Σύμφωνα με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, «κανένα παιδί να μη στερείται την ελευθερία του κατά τρόπο παράνομο ή αυθαίρετο. Η σύλληψη, κράτηση ή φυλάκιση ενός παιδιού πρέπει να είναι σύμφωνη με το νόμο, να μην αποτελεί παρά ένα έσχατο μέτρο και να είναι της μικρότερης δυνατής χρονικής διάρκειας» (Άρθρο 37(β)). Επίσης, «κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία του να αντιμετωπίζεται με ανθρωπισμό και με τον οφειλόμενο στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου σεβασμό, και κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ηλικίας του. Ειδικότερα, κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία θα χωρίζεται από τους ενήλικες, εκτός εάν θεωρηθεί ότι είναι προτιμότερο να μη γίνει αυτό για το συμφέρον του παιδιού, και έχει το δικαίωμα να διατηρήσει την επαφή με την οικογένειά του δι' αλληλογραφίας και με επισκέψεις, εκτός εξαιρετικών περιστάσεων» (Άρθρο 37 (γ)). Επιπλέον, το Άρθρο 40 της Σύμβασης ορίζει ότι «κάθε παιδί ύποπτο ή κατηγορούμενο για παράβαση του ποινικού νόμου έχει τουλάχιστον το δικαίωμα στις ακόλουθες εγγυήσεις», οι οποίες περιλαμβάνουν «να ενημερώνεται χωρίς καθυστέρηση και απευθείας για τις εναντίον του κατηγορίες ή, κατά περίπτωση, μέσω των γονέων του ή των νόμιμων εκπροσώπων του και να έχει νομική ή οποιαδήποτε άλλη κατάλληλη συμπαράσταση για την προετοιμασία και την παρουσίαση της υπεράσπισής του». Αυτό συμπληρώνεται από το Άρθρο 37 (δ), που αναφέρει ότι «τα παιδιά που στερούνται την ελευθερία τους να έχουν το δικαίωμα για ταχεία πρόσβαση σε νομική ή άλλη κατάλληλη συμπαράσταση, καθώς και το δικαίωμα να αμφισβητούν τη νομιμότητα της στέρησης της ελευθερίας τους ενώπιον ενός δικαστηρίου ή μιας άλλης αρμόδιας, ανεξάρτητης και αμερόληπτης αρχής, και για τη λήψη μιας ταχείας απόφασης πάνω σ' αυτό το ζήτημα».

Μεταξύ άλλων κατηγοριών, όλοι όσοι κατηγορούνται με βάση τη νομοθεσία που αφορά το οργανωμένο έγκλημα αντιμετωπίζουν κατηγορίες ότι σχημάτισαν εγκληματική οργάνωση και κατηγορούνται ότι κρατούσαν λοστούς που έφεραν σημάδια ότι είχαν χρησιμοποιηθεί για την καταστροφή περιουσιών. Οι συλλήψεις έγιναν σε διαφορετικά σημεία και σε διαφορετικές χρονικές στιγμές στη διάρκεια της νύχτας. Δικηγόρος που εκπροσωπεί δύο από τους κατηγορούμενους ανέφερε ότι ο ένας από τους πελάτες του, που είναι κάτω των 18 ετών, συνελήφθη 30 λεπτά μετά το τέλος των ταραχών και ενώ επέστρεφε στο σπίτι του, ενώ ο άλλος, επίσης κάτω των 18 ετών, είχε συλληφθεί τέσσερις ώρες νωρίτερα σε διαφορετικό σημείο. Ο δικηγόρος ανέφερε επίσης ότι οι καταθέσεις των αστυνομικών ήταν πανομοιότυπες για όλους τους κρατούμενους, και μόνο το όνομα, ο χρόνος και το σημείο σύλληψης άλλαζαν για κάθε έναν από τους κατηγορούμενους. Η αυτολεξεί καταγραφή του ισχυριζόμενου εγκλήματος ήταν ότι όλοι κατηγορούνταν ότι κρατούσαν λοστούς που έφεραν σημάδια ότι είχαν χρησιμοποιηθεί για την καταστροφή περιουσιών. Κατά την αντίληψη της Διεθνούς Αμνηστίας, δεν έχει κατατεθεί κανένα αποδεικτικό στοιχείο που να δείχνει ότι όσοι κατηγορούνται με βάση αυτήν τη νομοθεσία είχαν προηγουμένως δεσμούς.

Η Διεθνής Αμνηστία εκφράζει την ανησυχία ότι, δεδομένης της απουσίας απαγγελίας παρόμοιων κατηγοριών σε διαδηλωτές σε άλλες περιοχές, στους οποίους έχουν απαγγελθεί κατηγορίες για διάφορα αδικήματα όπως κλοπή, φθορά ξένης περιουσίας, παράβαση του νόμου περί όπλων, διατάραξη της κοινής ειρήνης, και παράνομη μετανάστευση (στην περίπτωση ορισμένων μεταναστών), η εφαρμογή της συγκεκριμένης νομοθεσίας ενδέχεται να ήταν αυθαίρετη. Σύμφωνα με το ICCPR, «όλα τα πρόσωπα είναι ίσα ενώπιον του νόμου και δικαιούνται χωρίς οποιαδήποτε διάκριση την ίση προστασία του νόμου» (Άρθρο 26). Εν όψει αυτής της εφαρμογής της ελληνικής νομοθεσίας, η οργάνωση εκφράζει επιπροσθέτως ανησυχία για το ευρύ πεδίο εφαρμογής του Νόμου 2928/2001 «για την τροποποίηση

διατάξεων του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και για την προστασία του πολίτη από αξιόποινες πράξεις εγκληματικών οργανώσεων»,⁸ με βάση τον οποίο άτομα που είναι μέλη ομάδας τριών ή περισσότερων ατόμων μπορούν να τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι 10 ετών για μια σειρά αδικημάτων που περιλαμβάνουν από πλαστογραφία μέχρι εμπρησμό, έκρηξη, δηλητηρίαση πηγών και τροφίμων, διατάραξη της ασφάλειας σιδηροδρόμων, πλοίων και αεροσκαφών, ανθρωποκτονία με πρόθεση, βαριά σωματική βλάβη, ακούσια απαγωγή, βιασμό, αποπλάνηση παιδιών, ληστεία, εμπόριο δούλων, τοκογλυφία, και απάτη με υπολογιστή (άρθρο 1). Συγκεκριμένα η οργάνωση εκφράζει ανησυχία για το ότι ο νόμος τιμωρεί την «κατασκευή, προμήθεια, ή κατοχή όπλων, εκρηκτικών υλών και χημικών ή βιολογικών υλικών ή υλικών που εκπέμπουν επιβλαβείς για τον άνθρωπο ακτινοβολίες» (άρθρο 1) αλλά παραλείπει να προσδιορίσει τους τύπους των «όπλων» στα οποία αναφέρεται.

Η οργάνωση εκφράζει την ανησυχία ότι, σε περίπτωση που είναι βάσιμοι οι ισχυρισμοί που περιγράφονται παραπάνω, τέτοια μεταχείριση θα αποτελούσε παραβιάσεις διεθνών συνθηκών για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις οποίες μετέχει η Ελλάδα, όπως το ICCPR, η Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, και η ΕΣΔΑ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η οργάνωση με λύπη σημειώνει ότι ο φόνος του Αλέξη Γρηγορόπουλου και οι φερόμενες ως παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο της αστυνόμευσης των διαδηλώσεων αποτελούν το αποκορύφωμα ενός μοτίβου σοβαρών παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μέλη των σωμάτων ασφαλείας, που περιλαμβάνει υπερβολική χρήση βίας, βασανιστήρια και άλλες μορφές κακομεταχείρισης, και κακή χρήση πυροβόλων όπλων. Ως αποτέλεσμα της έρευνάς της για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μέλη των σωμάτων ασφαλείας κατά την τελευταία δεκαετία, η Διεθνής Αμνηστία καλεί σταθερά τις αρχές να διερευνήσουν με ανεξάρτητο και αποτελεσματικό τρόπο όλους τους ισχυρισμούς για τέτοιες παραβιάσεις. Η Διεθνής Αμνηστία εκφράζει τη λύπη της για το ότι η σύσταση αυτή καθώς και άλλες φαίνεται να μην εφαρμόστηκαν. Αντιθέτως, περισσότερα από έξι χρόνια μετά την έκδοση κοινής έκθεσης της Διεθνούς Αμνηστίας και της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ελσίνκι το 2002 για την ατιμωρησία και την κακή χρήση πυροβόλων όπλων από μέλη των σωμάτων ασφαλείας, φαίνεται να αυξάνονται οι ισχυρισμοί για βασανιστήρια ή άλλες μορφές κακομεταχείρισης από αστυνομικούς. Επιπλέον, από την έκδοση εκείνης της έκθεσης μέχρι σήμερα, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει κρίνει σε αρκετές περιπτώσεις ότι η Ελλάδα παραβίασε τα Άρθρα 2 (δικαίωμα στη ζωή) και 3 (απαγόρευση βασανιστηρίων ή απάνθρωπης μεταχείρισης ή τιμωρίας) της ΕΣΔΑ.

Οι ανησυχίες που αναδεικνύονται σε αυτήν την έκθεση εστιάζονται σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αναφέρθηκαν στο πλαίσιο της αστυνόμευσης διαδηλώσεων τον Δεκέμβριο 2008 και Ιανουάριο 2009. Ωστόσο, η οργάνωση πιστεύει ότι μια διεξοδική εξέταση των μοτίβων καταπατήσεων με την προοπτική να διασφαλιστεί αποτελεσματική λογοδοσία για την υπερβολική χρήση βίας και άλλες παραβιάσεις από μέλη των σωμάτων ασφαλείας θα διευκόλυne την καλύτερη προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι ευρύτατα δημοσιευμένες εικόνες αστυνομικών παραταγμένων ενάντια σε διαδηλωτές έχουν ενισχύσει τους τελευταίους μήνες την άποψη ότι τα μέλη των σωμάτων ασφαλείας ενδέχεται συχνά να υπερβαίνουν τις εξουσίες τους. Οι ισχυρισμοί για παραβιάσεις που αναφέρονται σε αυτήν την έκθεση παρέχουν δυστυχώς περιπτώσεις όπου ενδέχεται όντως να συνέβη αυτό. Σε αυτό το πλαίσιο, η οργάνωση πιστεύει ότι πρέπει να σταλεί ένα ισχυρό μήνυμα ότι

κανείς δεν μπορεί να είναι υπεράνω του νόμου – ιδίως εκείνοι που είναι επιφορτισμένοι να τον επιβάλλουν.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑΣ

Η Διεθνής Αμνηστία πιστεύει ότι η απόκριση των αρχών στον φόνο του Αλέξη Γρηγορόπουλου και τις διαδηλώσεις που ξέσπασαν μετά τον θάνατό του δεν πρέπει να εξαντληθεί στις αστυνομικές και δικαστικές έρευνες που βρίσκονται σε εξέλιξη. Τα γεγονότα αυτά προσφέρουν στην κυβέρνηση μια ευκαιρία να αντιμετωπίσει τα μακροχρόνια θεσμικά προβλήματα της αστυνόμευσης και της παράλειψης συμμόρφωσης προς τα διεθνή θεσμικά κείμενα για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Έτσι, η Διεθνής Αμνηστία συνιστά στην κυβέρνηση να συστήσει ανεξάρτητη ερευνητική επιτροπή, με εντολή να διερευνήσει πλήρως τις συνθήκες που περιβάλλουν τον θάνατο του Αλέξη Γρηγορόπουλου και την αστυνομική απόκριση στις διαδηλώσεις και τις ταραχές που ξεκίνησαν στις 6 Δεκεμβρίου. Η ερευνητική επιτροπή πρέπει να αποτελείται από αμερόληπτα, ικανά και ανεξάρτητα μέλη εξουσιοδοτημένα να αποκτήσουν κάθε απαραίτητη για την έρευνα πληροφορία, και τα πορίσματά της πρέπει να δημοσιευτούν.

Μεταξύ άλλων ζητημάτων, η οργάνωση πιστεύει ότι η έρευνα πρέπει να περιλαμβάνει εξονυχιστική εξέταση της εκπαίδευσης που παρέχεται στα μέλη των σωμάτων ασφαλείας, περιλαμβανομένων των ειδικών φρουρών, η εκπαίδευση των οποίων αυτή τη στιγμή διαρκεί τέσσερις μήνες, με την προοπτική να συμπεριληφθεί διεξοδικότερη εκπαίδευση στη σύνομη χρήση βίας και πυροβόλων όπλων, σύμφωνα με τον Κώδικα Συμπεριφοράς των Ηνωμένων Εθνών για το Προσωπικό Επιβολής του Νόμου και τις Βασικές Αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τη Χρήση Βίας και Πυροβόλων Όπλων από Προσωπικό Επιβολής του Νόμου, καθώς και να παρασχεθεί εκπαίδευση στον σεβασμό για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η Διεθνής Αμνηστία πιστεύει ότι η έρευνα πρέπει επίσης να διερευνήσει τη μεταχείριση των παιδιών που συνελήφθησαν και τέθηκαν υπό κράτηση, με την προοπτική να αναθεωρηθούν οι πρακτικές ώστε να διασφαλιστεί ότι συνάδουν πλήρως με τις απαιτήσεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Οποιοσδήποτε τυχόν βαρύνεται με την υποψία ότι ενέργησε κατά παράβαση του διεθνούς δικαίου πρέπει να προσαχθεί στη δικαιοσύνη και τα παιδιά-θύματα παραβιάσεων πρέπει να έχουν πρόσβαση σε επανόρθωση και αποζημίωση.

Η Διεθνής Αμνηστία παροτρύνει τις ελληνικές αρχές να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να αποτρέψουν την υπερβολική χρήση βίας και άλλες παραβιάσεις από την αστυνομία σε μελλοντικές διαμαρτυρίες και να διερευνήσουν διεξοδικά, γρήγορα, ανεξάρτητα και αμερόληπτα όλους τους ισχυρισμούς για τέτοιες καταπατήσεις.

Η οργάνωση επίσης παροτρύνει τις αρχές να προβούν σε διεξοδική διερεύνηση των μοτίβων καταπατήσεων που έχουν οδηγήσει σε έλλειψη εμπιστοσύνης του κοινού στην αστυνόμευση. Η οργάνωση σημειώνει ότι ένα από τα ζητήματα που αναδείχθηκαν κατά τη διάρκεια των πρόσφατων διαδηλώσεων και ταραχών ήταν η έλλειψη εμπιστοσύνης του γενικού πληθυσμού στην αστυνόμευση.

¹ Κατά την τελευταία δεκαετία, η Διεθνής Αμνηστία έχει δημοσιοποιήσει τις ανησυχίες της για τέτοιου είδους παραβιάσεις σε μια σειρά εγγράφων, μεταξύ των οποίων έκθεση που εξέδωσε από κοινού με τη Διεθνή Ομοσπονδία Ελσίνκι το 2002, με τίτλο *Ελλάδα: Στη σκιά της ατιμωρησίας: κακομεταχείριση και κακή χρήση πυροβόλων όπλων* (Index: EUR 25/022/2002). Το 2005, σε έκθεση με τίτλο *Ελλάδα: Μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας: Τα δικαιώματα αλλοδαπών και μειονοτήτων παραμένουν στο ημίφως* (Index: EUR 25/022/2005) σκιαγράφησε μια σειρά ανησυχιών γύρω από την αστυνομική μεταχείριση των μεταναστών και άλλων περιθωριοποιημένων ομάδων. Άλλες υποθέσεις έχουν τεκμηριωθεί σε δελτία Τύπου τα τελευταία λίγα χρόνια, μεταξύ των οποίων *Ελλάδα: Η ατιμωρησία για την κακομεταχείριση από αστυνομικούς πρέπει να σταματήσει τώρα!* (AI Index: EUR 25/007/2007), και *Ελλάδα: Χρεοκοπία του συστήματος λογοδοσίας της αστυνομίας* (Δελτίο Τύπου που εκδόθηκε στις 9 Δεκεμβρίου 2008), καθώς και σε διάφορες επιστολές προς την κυβέρνηση.

² Οι διαδηλώσεις άρχισαν λίγες ώρες αφ' ότου ανακοινώθηκε ο θάνατος του Αλέξη Γρηγορόπουλου το βράδυ της 6^{ης} Δεκεμβρίου 2008. Εντάθηκαν κατά τη διάρκεια εκείνης της εβδομάδας και συνεχίστηκαν όλον τον Δεκέμβριο και το πρώτο μισό του Ιανουαρίου. Σε διάφορες περιπτώσεις, στην Αθήνα καθώς και σε πόλεις σε όλη την Ελλάδα, οι διαδηλώσεις ξέσπασαν σε ταραχές, κατά τη διάρκεια των οποίων έγιναν αξιόλογες φθορές περιουσιών. Οι διαδηλώσεις και οι ταραχές παρουσιάστηκαν σε μεγάλο βαθμό ως κίνημα διαμαρτυρίας με επικεφαλής την ελληνική νεολαία, που προσπαθούσε να εκφράσει την απόγνωση της για μια σειρά κοινωνικών και οικονομικών ζητημάτων, όπως για παράδειγμα η ανεργία και οι ανεπαρκείς προβλέψεις κοινωνικής πρόνοιας. Παρ' όλο που σε πολλές περιπτώσεις οι μαθητές λυκείου βρίσκονταν στην πρωτοπορία των διαδηλώσεων, πολλές από αυτές οργανώθηκαν από εργατικά συνδικάτα, εκπαιδευτικούς και άλλες ομάδες της κοινωνίας των πολιτών. Όντως συζητήθηκαν αυτό το διάστημα ευρύτερα οικονομικά και κοινωνικά ζητήματα. Όμως οι διαδηλώσεις σε μεγάλο βαθμό χαρακτηρίστηκαν από διαδεδομένη αντιπαλότητα προς το σύστημα αστυνόμευσης, περιλαμβανομένων ανησυχιών για την αστυνομική βία και ατιμωρησία.

³ Η Διεθνής Αμνηστία έστειλε επιστολή στον Υπουργό Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης σκιαγραφώντας αυτές και άλλες ανησυχίες στις 5 Μαρτίου 2009.

⁴ Οι ειδικοί φρουροί είναι ειδική κατηγορία προσωπικού της αστυνομίας και έχουν περιορισμένα καθήκοντα αστυνόμευσης. Η πρόσληψή τους άρχισε το 1999 και διέπεται από τους νόμους Ν2734 του 1999, Ν2838 του 2000 και το Προεδρικό Διάταγμα 39 του 2007. Οι ειδικοί φρουροί προέρχονται κατά κύριο λόγο από τις στρατιωτικές Ειδικές Δυνάμεις (που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, μονάδες καταδρομών, πεζοναύτες, αλεξιπτωτιστές και μονάδες ναρκοσυλλεκτών) και είναι απόφοιτοι Ανώτερων ή Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. Υπάρχουν αυτή τη στιγμή 2000 ειδικοί φρουροί που δρουν σε ολόκληρη την Ελλάδα, είτε ως μονάδες περιπολίας, είτε ως μέρος ευρύτερων αστυνομικών μονάδων. Οι ειδικοί φρουροί λαμβάνουν εκπαίδευση που είναι μικρότερης διάρκειας από εκείνη άλλων δόκιμων αστυνομικών, διάρκειας τεσσάρων μηνών σύμφωνα με αναφορές. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον ιστότοπο του Σωματείου Ειδικών Φρουρών Ελληνικής Αστυνομίας Αττικής, <http://www.sefeaa.gr/>.

⁵ Μέρη της δήλωσης δημοσιεύτηκαν στην ημερήσια εφημερίδα *Το Βήμα* στις 10 Δεκεμβρίου 2008.

⁶ Το Άρθρο 9 του ICCPR αναφέρει ότι «κανείς δεν θα υποβάλλεται σε αυθαίρετη σύλληψη ή κράτηση» και ότι «οποιοσδήποτε συλλαμβάνεται θα ενημερώνεται, κατά τον χρόνο της σύλληψης, για τους λόγους σύλληψής του και θα ενημερώνεται χωρίς καθυστέρηση για οποιοσδήποτε τυχόν κατηγορίες εναντίον του».

⁷ Επιπλέον, το Σώμα Αρχών για την Προστασία Όλων των Προσώπων Υπό Οποιαδήποτε Μορφή

Κράτησης ή Φυλάκισης αναφέρει ότι «ένα κρατούμενο πρόσωπο και ο συνήγορός του, εάν υπάρχει, θα λαμβάνουν άμεση και πλήρη γνωστοποίηση οποιασδήποτε τυχόν διαταγής κράτησης, μαζί με τους λόγους για αυτήν» (Αρχή 11(2)). Το ίδιο Σώμα Αρχών ορίζει επίσης ότι «σε οποιοδήποτε πρόσωπο, κατά τη στιγμή της σύλληψης και την έναρξη της κράτησης ή φυλάκισης, ή σε σύντομο χρόνο μετά από αυτήν, θα παρέχεται από την υπεύθυνη αντιστοίχως αρχή για τη σύλληψη, κράτηση ή φυλάκισή του, πληροφόρηση και εξήγηση για τα δικαιώματά του και για το πώς να επωφεληθεί από αυτά» (Αρχή 13).

⁸ Περιγραφή μερικών από τις διατάξεις αυτού του νόμου παρασχέθηκε στην πέμπτη περιοδική έκθεση της Ελλάδας προς την Επιτροπή Αντιτρομοκρατίας του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών το 2006.

Amnesty International
International Secretariat
Peter Benenson House
1 Easton Street
London WC1X 0DW

www.amnesty.org

AMNESTY
INTERNATIONAL

